

Tips en raadsels rond Heino

Hugh Jansman

De vervolging bij Heino vond plaats op een landgoed bestaande uit drie percelen bos, omgeven door landbouwgronden. Twee van de drie bospercelen bevatten minimaal één roofvogelnest. Het is het eerste seizoen dat ik hier inventariseer, dus ik had geen idee welke soorten ik zou tegenkomen en in welke aantallen.

In bosperceel X bevindt het nest zich in een jong naaldhoutperceel en is al op grote afstand te zien. Rond dit nest vond ik de restanten van drie postduiven, dicht bij elkaar. De kadavers waren op een enkele kop en de ringpoten na redelijk compleet, alleen de borst-buik regio was aangevreten. Ze waren "slordig geplukt", en bij een van de duiven zat de ring nog om de poot (bewaard). Mijn eerste indruk was toen "Prachtig, activiteit!" Pas later, als je weet dat het uitgelegd aas is, realiseer je je dat het op deze manier aantreffen van "prooi" zeer onnatuurlijk is. Echt geplukt waren ze niet (laat staan op meerdere plaatsen). Lang niet al het vlees was eraf gegeten en ze lagen wel erg dicht bij elkaar. Verder is het vreemd dat een van de poten vanaf de knie was verwijderd, terwijl de andere poot er nog gewoon aanzat. Het opvallendste was echter wel dat als je de kadavers in de hand nam en het borst-been bekeek (niet ingehakt), deze aan de binnenkant blauw was van de granulatuurkorreltjes.

Rond dit nest werden in de periode februari-april de kadavers van vijf Buizerds gevonden, de meeste verstopt onder takkebossen of wortelstronken. In deze periode werden regelmatig Buizerds waargenomen, maar nooit in de directe omgeving van het nest. Balts en alarm werden niet gehoord/gezien, maar wel was er een nieuwe nestrand gebouwd. Bij benaderingen van het nestperceel op nog grote afstand vloog rond eind april een Buizerd uit het perceel. Slechts eenmaal waren beide Buizerds te zien. Op 12 mei kon ik de nestboom benaderen tot op 10 meter voordat het vrouwtje afvloog (zonder alarm). Op 3 juli stond er een takkeling op de nestrand.

Dit buizerdpaar is in vergelijking met de overige paren bijzonder schuw. Ook is er, na de duiven in februari, geen aas meer uitgelegd. Dit in tegenstelling tot de andere percelen. De buizerdpopulatie varieerde in alarm gedrag van bijzonder schuw tot zeer territoriaal, maar over het algemeen zat het er redelijk tussen in. De vervolging was gericht op de duidelijk aanwezige roofvogels, welke dan ook geen kans kregen het territorium lang bezet te houden. Waarschijnlijk heeft toen de buizerdpopulatie zijn flexibiliteit getoond en is een extreem schuw paartje naar voren gekomen, wat deze kans met succes aangreep.

Locatie Y was onomstreden een buizerdbolwerk. Bij elk bezoek werden ze gehoord of gezien. Op 25 maart meende ik een paring te zien, maar verder leverde een bezoek aan het perceel geen bijzonderheden op. Een volgend bezoek, twee weken later, werd een catastrofe. Op een broedend vrouwtje en een alarmerende partner na viel er weinig vrolijks te noteren. De skeletten en veren van 4 door roofdieren aangevreten Buizerds lagen op 20 meter van de nestboom. Drie van de 4 skeletten waren nog 'vers'. Ze waren nog niet ingedroogd, en het bloed zat er nog aan.

Uit de afgeknaagde veerstompjes bleek dat een roofdier hier voor lachende derde had gespeeld. Het vierde skelet was echter al veel langer geleden van zijn vlees ontdaan. Het was niet mooi wit meer en bij bestudering van het borstbeen merkte ik voor het eerst de blauwe granulaatkorrels op.

Deze Buizerd moet ook als aas zijn uitgelegd, anders zou het vrijwel onmogelijk zijn om de korrels terug te vinden op het borstbeen. Indien de korrels via het voedsel worden opgenomen, kunnen spijsverteringsenzymen hun werk doen en valt de granulaatstructuur uiteen. Deze Buizerd zal dus als vergiftigd aas zijn gebruikt. Verder onderzoek op locatie Y leverde nog eens 4 restanten van Buizerds op. Er was er een verstopt onder een berg takken, en een lag er naast een aangevreten postduif.

Al die tijd bleef een mannetje alarmeren, en een vrouwtje bij benadering van het nest vliegen. Er zijn theorieën die beweren dat broedende Buizerds sterker in hun territorium staan en daardoor minder afhankelijk zijn van aas. Helaas kon ik het buizerdpaar niet individueel herkennen, zodat ik geen eventuele veranderingen in de samenstelling kon waarnemen. Feit is dat eind april het broeden is gestaakt, terwijl er wel activiteiten van een Buizerd in het perceel bleef. Zou dan toch een van de oorspronkelijke bewoners zijn omgekomen? Deze zou dan opgevolgd kunnen zijn door een Buizerd uit de (toen zeker aanwezige) surplus-populatie. Dat zou ook kunnen verklaren dat er in de tijd dat de opvolger zich nog niet had aangediend, minimaal zeven Buizerds zich te goed konden doen aan aas binnen 40 meter van het normaal sterk verdeelde gebied rond de nestboom.

In het derde perceel, zonder nesten, werden nog eens drie dode Buizerds gevonden. Ook vond ik een dode Havik, verscholen onder een omgevallen boom. Deze Havik (een adult mannetje) had de kop op de borst liggen en de poten volledig verkrampt. Blijkbaar voelde hij zijn 'acute' dood aankomen en heeft beschutting/bescherming gezocht. Sectie wees uit dat hij had gebraakt. Slachtoffers van aas hoeven dus niet in de directe omgeving van het aas gevonden te worden.

Eén troost, in perceel Y broedde een paartje Boomvalken succesvol.

Adres: De Cingel 34, Heino (05729-1815)